

פרשת בא
"חמץ"

שמות פרק יב :

טו) שבעת ימים מצות תאכלו אך ביום הראשון תשביתו שאר מבתים פי כל אוכל חמץ ונכרתה הנפש ההוא משרא מיום הראשון עד יום השביעי:

שמות פרק יב :

לט) ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגות מצות פי לא חמץ פי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם צדה לא עשו להם:

שמות פרק יג :

ג) ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים פי בחוץ יד הוציא יקנן אתכם מזה ולא יאכל חמץ:

שמות פרק יג :

ז) מצות יאכל את שבעת הימים ולא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור בכל גבלך:

שמות פרק יג:

יח) לא תזבח על חמץ דם זבחי ולא ילין חלב חגי עד בקר:

שמות פרק לד:

כה) לא תשחט על חמץ דם זבחי ולא ילין לבוקר זבח חג הפסח:

ספר החינוך מצוה ט:

מצות השבת חמץ

להסיר כל לחם חמץ ממשכנותינו ביום ארבעה עשר בניסן, שנאמר [שמות י"ב, ט"ו] אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתים, ופירוש ראשון, קודם לפסח.

משרשי מצוה זו, כדי שנזכור הנסים שבמצרים, כמו שכתוב בקרבן פסח.

ספר החינוך מצוה יא:

שלא ימצא חמץ ברשותנו בפסח

שלא ימצא חמץ ברשותנו כל ימי הפסח, שנאמר [שמות י"ב, י"ט] שבעת ימים שאור לא ימצא בבתים. וביארו חכמינו זכרונם לברכה, לאו דוקא ביתו, אלא כל שברשותו. ולא דוקא שאור שהוא מחמץ, דהוא

הדין לחמץ, דשאור וחמץ חד הוא לענין איסורו.

משרשי המצוה, כדי שנזכור לעולם הנסים שנעשו לנו ביציאת מצרים, כמו שכתוב בשה הפסח. ונזכור

שאירע לנו כענין זה שמתוך חפזון היציאה אפינו העיסה מצוה, כי לא יכלו להתמהמה עד שיחמץ, כמו

שכתוב [שמות י"ב, ל"ט] ויאפו את הבצק וגו'.

ספר החינוך מצוה יב:

שלא לאכול מכל דבר שיש בו חמץ

שלא לאכול מדברים שיש בהן חמץ ואף על פי שאין עיקר הדבר חמץ, כגון כותח הבבלי וכיוצא בו, שנאמר [שמות י"ב, כ'] כל מחמצת לא תאכלו. ופירשו זכרונם לברכה שענין הכותב הזה יורה בזה. שכך

קבלו הפירוש בו.

משרשי מצוה זו, מה שכתבנו בשאור. ואולם לחזק הדבר בלבנו הרחיקתנו התורה ממנו כל כך.

ספר החינוך מצוה יט:

שלא לאכול חמץ בפסח

שלא לאכול חמץ בפסח, שנאמר [שמות י"ג ג'] ולא יאכל חמץ. משרשי מצוה זו, מה שכתבנו בשאר מצוות הפסח.

ספר החינוך מצוה כ:

שלא יראה לנו חמץ בפסח

שלא יראה חמץ בכל מושבותינו כל שבעת ימי הפסח, שנאמר [שמות י"ג ז'] ולא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור בכל גבולך, שבעת ימים. ואין אלה שני לאוין בשני ענינים, אבל הם בענין אחד. כמו שאמרו זכרונם לברכה [ביצה ז' ע"ב] פתח הכתוב בחמץ וסיים בשאור, לומר לך הוא חמץ הוא שאור, כלומר אין הפרש בין החמץ עצמו ובין דבר המחמץ. משרשי המצוה מה שכתבנו בשאר מצוות הפסח.

ספר החינוך מצוה פט:

שלא נשחוט שה הפסח בארבעה עשר בניסן בעוד שהחמץ ברשותנו

שלא נשחוט שה הפסח בארבעה עשר בניסן בעוד שיהיה חמץ ברשותנו עד שנוציאנו, וזמן ביעורו עד חצי היום, כמו שדרשו זכרונם לברכה [פסחים דף ה' ע"א] אך חלק, שנאמר [שמות כ"ג ג, י"ח] לא תזבח על חמץ דם זבחי, ובא הפירוש בו [במכילתא כאן] לא תשחט שה הפסח ויהיה עדיין חמץ קיים ברשותך. ונכפלה זאת המניעה בלשון אחר בתורה. וגם כן שמענו בכלל הפירוש שלא יהיה חמץ אצל השוחט אותו ולא אצל הזורק דמו ולא אצל המקטיר חלבו ולא אצל אחד מבני החבורה הנמנין עליו. משרשי המצוה, לפי שקביעות זמן בכל הענינים הוא קיום עשייתו, ידוע הדבר אצל כל אדם, ועל כן כדבר הפסח שהוא דבר גדול אצלינו בקיום הדת, כמו שכתבנו למעלה [מצוה כ"א], צוה האל ברוך הוא שנעשה ענינו בסדר ובקביעות זמן לכל דבר ודבר מדבריו, ולא תבוא מצוה ממצוות ענין המועד הזה בגבול חברתה, ועל כן נוהרנו להשביח החמץ הנמאס בעינינו לשעתו תחילה, ואחר כך להתחיל בקרבן הפסח שהוא התחלת שמחת המועד הטוב. ועוד אם שמענו טוב מזה נחזיק בו.

ספורנו (יב:יז):

(יז) וְשִׁמְרֶתֶם אֶת הַמִּצְוֹת. הַמּוֹרוֹת עַל מְהִירוֹת²⁸ בְּלֵי הַמִּתְנַחַח הַמּוֹץ. פִּי בְּעֵצִים הַיּוֹם הַזֶּה. בַּיּוֹם הַזֶּה בְּעֵצִים, שְׂבִיּוֹם אֶחָד נֶעֱשֶׂה קִבּוּץ²⁹, שְׁלֹא הָיוּ מְסֻפִּיקִים אֵלָיו בְּטֹבֵעַ פֶּמֶה יָמִים עַל לִילוֹתֵיהֶם. הוֹצֵאתִי אֶת צְבָאוֹתֵיכֶם³⁰. כָּל קָהָל וְקָהָל כְּמוֹת שְׁהִיָּה יִתְדוּ³⁰.

רבינו בחיי (יג:ג):

(ג) כי בחוק יד הוציא ה' אתכם מזה ולא יאכל חמץ. מה ענין חמץ אצל חנוך יד, חנוך יד, אלא בא הכתוב לרמוז כי החמץ רמז למדת הדין, ומפני שישראל השיגו היד הגדולה שהיא מדת הדין, על כן אסר והרחיק להם את החמץ לרמוז להם שירחקו מלהאמין במדת הדין

בלבד שלא יקצצו בנטיעות, ושלא יאמינו שמדת הדין בלבד עשתה זאת לפי שהוא יתברך ובית דינו היו שם²⁸, וזהו שכתוב בבריאת עולם: בראשית ברא אלהים²⁹, ואחרי כן: ביום עשות ה' אלהים³⁰. וזהו שאמר הנביא: אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים³⁰, הזכיר ידו ואחר כן ימיני, ומלת אף כמו גם, והוא לרבות ולהורות כי לא היד בלבד עשתה זאת, ועל כן אמר: כי בחוק יד הוציא ה' אתכם, כי ה' המוציא, לא היד בלבד. וזה טעם איסור החמץ על דרך הקבלה, ומה הענין הכתוב את האוכל חמץ בפסח בחיוב כרת מדה כנגד מדה, כי כל אוכל חמץ בפסח הנה הוא מקצץ בנטיעות, ועל כן: ונכרתה הנפש ההיא וגו'³⁰

וכביע בזאת, כי ברגע בו קמנו לחירות ולעצמאות לא היה, לא באישיותנו ולא בקנייננו, אף זיק של עצמאות או כשרון לרכוש עצמאות ("שאר"). אלא שרונים היינו בעמקי שעבוד וחוסר אונים, רק כוחו השולטי-בלימצרים של ה', הקימנו לחירות ולעצמאות, וכל האוכל בשבעת ימי זכר שיחרורנו כל כמות מלחם החירות. שיש בה כדי לקדם בשיעור ניכר את קיום האישיות (האוכל כנית חמץ), מכחיש כי ה' הוא מקור חירותנו, מזהיר על חירותנו כעל הישג אנושי, ובהיגשנו מעל קרקע העבר היהודי, נועל בפני אישיותו כל עתיד בישראל. "מצה" — על אופן גזירתה עי' פי' לעיל ב, יג, "שאר" קרוב ל"שער" = סערה, ופירושו גורם, המביא לידי פעולה חסיסה מונכרת.

כבר ביארנו ש"מצה" מסמלת "עבודת", תלות סוציאלית. היפוכה, ה"חמץ", מסמל אפוא עצמאות סוציאלית, והנה על יום הפסח להיות לנו ל"זכרון", עליו להזכיר לנו תמיד מחדש את הרגע, בו זכינו בהירות ועצמאות, להחזירו בנו, לבל נשכח, כי צד ובאיזה אופן זכינו לאלה. יום קומנו לחירות ולעצמאות עומד בראש מחזורי ימים שלם, אבל לא את סמל החירות הוא נושא לפנינו, אלא את טילוקו של סמל העצמאות. במשך מחזור ימים שלם, שבעת ימים, אל נרשה לעצמנו להם של עצמאות. ולא עוד, אלא בו ביום, בו זכינו לאישיות עצמאית ול מקום משלנו — ויקחו להם — איש — לבית" (לעיל פסוק ג), ביום זה עצמו עלינו לבער כמו ידינו מתוך כל שטח גבולנו — מבתים — את סמלה המיוחד של עצמאות סוציאלית. שבעת ימים נימנע מלזון את עצמנו בלחם העצמאות, ונזכור

מזהר"ל (הגדה של פסח — דברי נגידים עמוד נא):

ועוד תדע איך המצה שהיא לחם עוני שייכה אל הגאולה. וזה כי העני הוא שאין לו דבר וזה ענין פשיטות כאשר הוא עומד בעצמו. ודבר זה אף שהוא לחסרון נחשב בעולם הזה שהוא עולם ההרכבה ומעלתו בהרכבה. מ"מ הפשוטות מעלה הוא מצד עולם הפשוט שאין בו הרכבה. ובלילה הזה היו צריכים אל הגאולה שלא מצד העולם הנה שהוא עולם המורכב רק מצד עולם העליון הפשוט. ולפיכך אזה לאכול מצה לחם עוני שהוא לחם הפשוט שהרי אין בו דבר רק עצם פשוט כי לשון מצה בא על דבר שהוא פשוט. כמו שנקרא העור שהוא פשוט דלא מליח ולא קמית ולא עפיץ והוא עור פשוט בשם מצה.

דמיון זה כ"ג 'משמש' בכל ימי השנה בבגדי זהב וביום הכפורים בבגדי לבן לפני ולפנים. והנה בשביל שהוא קונה מדרגה עליונה שהרי היה נכנס לפני ולפנים. יש לו להסתלק ממדרגות עולם הזה שמדרגתו אינו פשוט. ולכך יש לו. לשמש בכל השנה בבגדי זהב כחוף. אבל כשנכנס לפני ולפנים יש לו לשמש בבגדי לבן לפי מעלת המדרגה שנכנס לשם כי בגדי לבן הם פשוטים. והוא פי'

הכתוב שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני כי בחפזון יצאת מארץ מצרים. כי מה שהיו יוצאים בחפזון בלי המשך זמן מורה שיצאו במדרגה ובמעלה עליונה. והפעל שבא משם נעשה בלי זמן. לא כדברים הטבעיים שכל פעולתם בהמשך זמן. אבל כאן היה גאולתם שלא בטבע. ולכך היה בחפזון בלי זמן. ולכך ראוי שיאכלו לחם עוני הוא לחם הפשוט מבלי הרכבה.

ויש לשאול למה נקרא המצה לחם עוני והרי אפשר שהיא נאה כמצה של עשיר ועל שם מה נקראת המצה לחם עוני דאין ענין עניות במקום עשירות הגאולה. אמנם פי' הדבר כי המצה נקראת לחם עוני היפך מצה עשירה שכאשר יש בה שמן ודבש נקראת עשירה כי הדבר הזה מעשיר הלחם. וזה כי העני שאין לו ממון רק עצמו וגופו. והמצה ג"כ כאשר אין בה רק עצם העיסה שעצמות העיסה הוא המים והקמח וזהו עצמות עיסה ובה הוא לחם עוני. ואם יש בו שאור או חמץ טעם השאר והחמץ הוא נוסף על עצם העיסה וזה הוא יותר עשיר מן מצה עשירה כי מצה עשירה בשביל שיש בה משקה זה עשירות שלה. ואמנם עיסה שיש בה שאור או חמץ יצאה יותר מענין העוני ממה שיש בגוף העיסה חמץ ולכך המצה היא לחם עוני. ואולי יקשה לך מה ענין העניות אל החירות והלא שני הפכים הם החירות והעניות. אבל דבר זה אין קשיא כי העניות בעצמה הוראה על הגאולה שאין ענין הגאולה רק כשיוצא להיות עומד לגמרי ברשות עצמו ואין לו שום צירוף אל זולתו. לא כמו העבד שאינו עומד ברשות עצמו ויש לו צירוף אל זולתו הוא האדון. לכך הדבר שיש בו עשירות אינו עומד בעצמו רק יש לו צירוף אל קנינו אין בזה גאולה. אבל הדבר שיש בו עניות ואין לו קנין רק עומד בעצמו שייך בו גאולה. ולפיכך בצטוינו לאכול לחם עוני שהוא המצה בלי היציאה בעבור שאין במצה רק עצם הלחם ולא יצטרף בו דבר מן שאור. והוא כמו עני. כדי שלא יהיה נמצא כלל שום צירוף בלילה שבו הגאולה ועי"ז נקנה הגאולה שהוא טילוק הצירוף. וזוהו תכין כי הכתוב הוא כפשוטו שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני כי בחפזון יצאת מארץ מצרים. פי' שתאכל לחם עוני שהוא הלחם העומד בעצמו ואין לו הצטרפות אל זולתו. ולמה תאכל זה הלחם כי בחפזון יצאת ממצרים. וענין החפזון הוא מהירות ואין בו עכוב והמשך של צירוף הזמן. כי כשם שיצאו בחדש ראשון מפני שראוי חודש הראשון אל הגאולה דוקא מטעם שנתבאר כי אין גאולה רק כאשר אין כאן צירוף. והוא חודש ראשון שהוא ראשון ולא היה כאן חבר וצירוף חדשים כיון שנצרך להגאולה הסתלקות הצירוף והחבור. וכך בשביל טעם זה בא הלחם עוני ואכילה בחפזון:

את ישראל לעם סגולתו עשה להם ביציאתם
 ממצרים דוגמת מה שיהיה ביצירת הולד כי
 הם היו במצרים באופל הגלות וצורתו כמו
 שעומד העובר במעי אמו וכמו שהולד לא
 יצא לאויר העולם אם לא יתחדשו ביציאתו
 כאבים וחבלי יולדה באם המחוקת בו ככה באר
 במצרים קודם יציאתם משם מכות רבות וגדולות
 מאד וכבר כתבו הטבעיים שארבע הקופות
 השנה הם כנגד חיי האדם כי האביב דומה
 לילדות ולנערוּת כל ימי העליה והגדול. והקיץ
 הוא דומה לימי הבחורות העמידה. והחורף
 הוא דומה לימי הזקנה עם השארות הכה.
 והסתיו דומה לימי הישישות והפסד הכה ולכן
 היתה היציאה ממצרים בחדש האביב והיה
 החדש ההוא ראש חדשים לרמוז על ראשיה ימינו
 ושנותינו כאלו או יצאנו לאויר העולם להביץ
 ולהשכיל. והנה אסור החמץ מורה על הרחקה
 התאוות התומסות כי החמץ והשארור הוא יצר
 הרע והוא אשר קראו חז"ל שאור שבעיסה
 ולזה צותה תורה שלא יקריבו בקרבן כל שאור
 וכל דבש. לפי שהיה השארור רמוז ליצר הרע
 והדבש רמוז למתיקות החיים והתענוגים המותרים
 הנמשכים אחריו ולזה אמר כי כל אוכל חמץ
 ונכרתה הנפש והיא שהיצר הרע משהית
 ומכרית הנפש ממצבה. והיתה שביתתו ביים

והנה התיחסות המצה לגאולת מצרים כבר
 התבאר ענינו. אבל אסור החמץ מי יתן
 ואדע מה ענינו אצל הגאולה במצרים ולמה
 היה חיוב אכילת הפסה והמצה לילה אחד
 בלבד ואסור החמץ שבעת ימים ובענין אסור
 מלאכה למה היו היום הראשון והאחרון אסורים
 בה ולא השאר ואני כבר נתתי במצות האלה
 טעם על צד הרמוז בסוף מאמר זבח פסה
 ראיתי כללותיו בדברי חכם אחד מחכמי האומה
 ומאשר מתקן לי רגבי נתלי אמריו החזקתי בהם
 והוספתי עליהם טוב טעם ודעת וכללות הענין
 אזכור במקום הזה ואומר ששורש הדברים
 האלה הוא שראוי לאנשים יראי ה' וחושבי
 שמו שיכלו ימיהם בטוב ויקפידו על ימי חייהם
 שלא יוציאו לבטלה ולא בדבר רע ולפקוח
 עיניהם ברא עשה עולמו במספר ששת ימים
 אשר בהם עשה את השמים ואת הארץ וביום
 השביעי שבת וינפש כן האדם ידע וישכיל
 שימי שנותיו הם שבעים שנה ושלא יוציאו
 לריק ולבטלה כי אם בנצטשים נבחרים כמעשה
 בוראם וששים שנה הנרמזים בששת הימים
 במעשה בראשית יעמול בעולמו וביום השביעי
 הרומז לעשר שנים האחרונים מהיו לא
 יעסוק בדברים גשמיים אלא בהדבק באלהיו וזהו
 וביום השביעי שבת שבוים השביעי בסופו
 ינוח וישבות בעולם הנשמות ומפני זה כשלקח

הי"ד להעיר ש"ג שנים הראשונות משנות
 האדם אינו בהם בר עונשים לא בב"ד של מעלה
 ולא בב"ד של מטה האמנם משם ואילך יקבל
 עליו עול המצות וישבית היצר הרע. ולהעיר
 על זה גם פן אמרו כמשנה אור ל"ד בודקין
 את החמץ לאור הנר שהיא הנפש שנאמר נר
 אלהים נשמת אדם ובאותו נר בודקין את
 החמץ והיצר הרע להבדילו מהאדם והזהיר
 שלא יהיה האור ההוא כל כך חזק שישרוף
 את הבית ויחריב את הגוף בהרחקת הדברים
 הגשמיים בהחלט וגם לא יהיה אור כל כך
 חלוש שלא יספיק לגלות סתרי החטאים ולהיות
 החמץ רומז ומעיר ליצר הרע צוה יתברך
 להרחיקו מבתינו כלומר מגופינו כל שבעת
 ימי החג רצה לומר כל ימי שנותינו שהם
 שבעים שנה כי זה המספר מהימים שבעה
 מורה ומעיר על ימי שנות האדם שהם שבעה
 עשירות מהשנים ולכן היו ימי החופה שבעה
 כדי שביום חתונתו וביום שמחת לבו יהשוב
 כמה טובים מאלה יעברו עליו וכן היתה
 שמירת הנדה ומצות המילה גם כן ופירת
 המצורע וטומאת המת ושבעת ימי המלוואים
 לכהני ה' ושבעת ימי אבלות שמטות ויובלות
 ישאר השביעיות כלם להזכיר לאדם מספר
 ימי חלדו כדי שישתדל ללכת למסעיו בחכמה
 בתבונה ובדעת. הנה אם כן אסור החמץ
 והשארור שבעת הימים הוא להעיר אל ישראל
 שבימי שנותינו הנהוגים שהם שבעים שנה
 ישבותו ויבטלו מהם היצר הרע והתאוות
 המגונות.

נתיבות שלום (פסח):

כח הרע שבאדם ככחי חמץ וככחי שאור, ועל זה
 נאמרה המצוה של כדיקה וכיעור וכיטול. ויש בחמץ
 כמו"כ מדרגות, יש חמץ הנראה לעין וירוע לאדם,
 ויש חמץ שאינו ידוע, יש חמץ בלוע ויש חמץ נותן
 טעם ויש משהו חמץ, שכל אלו הדרגות ישנן בכח

א.
 אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר.
 ביאר הענין המיוחד של הכדיקה בחורין ובסדקין
 הוא ע"פ מר"א בספה"ק שענין חמץ ושאר מורה על



הרע שבאדם. ועוד יש בחי' רע הטמן וחבוי מעין האדם. שעלול להיות כל ימיו מכלי לדעת כלל מהודון הטמן בחובו. ועפ"י יש לכאור ענין בדיקת המין על יסוד דברי הרב"ק ר' מענדל מירטסבסק ז"ע כפיר הארץ (פר' תשא). כלל' דמילתא שכל אדם צריך מצדו לחכמה לצדק ולזכך כל השגותיו מדותיו וכוונותיו על ה' וכו'. ולא יסמוך במה שלא עבר עברה מימיו הרי מסתמא כל כוחותיו קשורים בו יחי'. שאין ראוי לדבר, כי אולי לא בא לידי נסיון או מחמת שאר דברים המונעים אותו כמו הבושה או מה שירד'. מנחה מה כבן שלא עבר עברה אם שורש העון עצמו אינו נחמק מלבו הרי קשור בו וכו'. והרי הוא הוא. ע"כ. והיינו שמלכד העבדות כפועל יש את שורש הרע השורש פורה ראש ולענה. שאפילו אם לא עבר מימיו עבירות כפועל הרי הוא נמצא עדיין בקיבו ודודון כחובו טמון והוא הוא כמות שרד'. והוה ענין כיעור המין שענינו בעברת הרע מקיבו לבצר את שורשי הרע שבקיבו. שע"פ דבה"ק ר' הפיר הארץ. יתכן שגם צדיק יחבר שאם כי לא מגיע לו כל יעלה לעולם העליון יחבר שאם כי לא מגיע לו כל עונש אבל את הדבר שבכבודו ירד לעולם לא חיקף כלל. שהשורש פורה ראש ולענה שלמען עקבותיו ירד לעולם נשאר כחוקפו שלא נגע בו כלל. וע"ז נאמר אין כיעור המין אלא שרפה. שאם על מעשים רעים מספיק שהאדם יקבל על עצמו שמעטה לא יעשה כן. אבל לעקור את שורש הרע שלמענו ירד לעולם. בזה צריך בחי' אין כיעור המין אלא שרפה. שצריך לשרוף ולבערו לגמרי מקיבו.

הוא פ"י ארז לארבעה עשר בורקין את החמץ. ע"ד ראיאת בלקטי תורה מהגה"ק ר' היים רטאל ז"ל. שאור לארבעה עשר מרדמו לעת שהאדם נבנס לשנתו הי"ד. שאז הוא נהי' יהודי. ועדין לבדוק את החמץ. היינו שבעת שהוא נהי' ליהודי צריך לבדוק אם יש בקיבו עדיין איות חלק הרע. דכל זמן שאינו עוקרו מקיבו אינו יכול להיות יהודי שלם. ובמאמר צדיקים שכאשר יהודי מברך בבורך בוקף שלא עשני גוי. ערך שיבדוק עצמו אם אין בו איות חלק גוי או איות אבר שהוא כנוי. ובמ"כ ביציאת מצרים. כהקדש חג הפסח על עם ישראל. שאז מתחדש לקחתו לעם הנבחר לה'. וכו' נהיים יהודים. צריך קודם לזה כאור לארבעה עשר לבדוק את החמץ. היינו את חלק הרע שבו ולבערו כרי שיכל להיות יהודי. הן את החמץ

הנגלה עניני עבירות כפועל. והן את חלקי הרע הטמונים בקיבו גם אם לא טמא בפועל. שרש הרע הפורה ראש ולענה הטמן בחובו בתורין ובסדקין. שצריך לבדוק אחריי ולבערו כדי שיוכל להכנס לחג הפסח כיהודי שלם.

ובורקין לאור הנו, הוא ע"ד מאה"כ נר ה' נשמת אדם. וכו' ראיאת כעבודת ישראל. הני"ר ר"ת נשמה רוח, והיינו כמאמר מרן אדמו"ר בכ"א ז"ע שנשמת אדם חלמהו. וכאשר אינו יודע מהו חלק הרע שלו. שהוא נעלם ונסתר ממנו. או אם מחפש ובודק אחר נקודת הרע העיקרית שלו עד מקום שירד מנעת. סופו שימצאה מכת נשמת אדם חלמהו. נשמת יהודי מאירה לו ומכוונת אותו שידע את הנקודה העיקרית אצלו. ובס"י ר"י קאפלי איתא לראור הנו היינו ע"ד מאה"כ כי נר מצוה חמדה אור. שכבת החמדה והמצוות בורקין את החמץ. והיינו שהנצחה לדעת מהו הרע הטמן בחכותיו. הוא כמ"א בזה"ק (ח"ג כג.) ע"פ"י או הודע אליו טמאנו. מאן קא מודע ל"י אורייתא קא מודע ל"י. היינו שרק ע"י שלומד תורה כח התורה מודיע לו שאינו מתנגד כדארי. והוה פ"י לאור הנו אור תורה ונו מצוה. שכת התורה והמצוות מאירים ליהודי לדעת היכן הוא החמץ שבקיבו שיוכל לבערו. הן החמץ הנראה לעין והן החמץ הבלתי נראה שאינו יודע ממנו בכלל.

וע"כ חמץ אסורו במשהו. כי הוא ע"ד רקבון הפורש רח"ל כנרפו של אדם. שאין נפק"מ בגודלו של הרקבון. מכיון שהולך ומתפשט ומרקיב את כולו. כמ"י חמץ שהוא שורש הרע הפורה ראש ולענה. אין לו שיעור ואסור אפילו משהו. ובמאמר מרן אדמו"ר בכ"א ז"ע ע"פ"י (דברים א) ויכתו אתכם כשעיר עד הרמה. שעיר מלשון שערות. היצוהו נאחו כאדם חדילה רק במשהו כחוט השערה. ומזה מכוון וכוונתו עד הרמה לבלתי השאיר לו שריד ופליט רח"ל. והיינו שהשעיר הזה הוא נקודת הרע העיקרית שרש הרע המיוחד לכל אדם. אשר ידע אדם כנפשי' מנחה נשמת אדם חלמהו מתי הנקודה המיוחדת אצלו. ובנקודה זו מכוון ששעיר עד הרמה. והוה גם ענין אין כיעור המין אלא שרפיה. ע"פ

מד"א בתורת אבות משל לאחר הודעה לפנות יער עבות מעציו. וה"י חוטב עץ אחר עץ וראה שימיו יכלו ולא יספיק לגמור. עד שהדליק אש גדולה שאכלה את כל עצי היער כפעם אחת. ובמ"כ כאן אחרי שעושים כל העצות ובורקין בחורין ובסדקין לבצר כל מיני חמץ. אין כיעור חמץ אלא שרפיה. כי כדי שלא ישאר שרשי רע בקיבו העצה היא להדליק אש קודש כמאה"כ איש לפניו חלק ותלהט סביב צרי. ורק אז יוכל להכנס לחג הקדוש בקדישה וטהרה עילאית.

ועד י"ל כאונף אחר ענין בורקין בחורין ובסדקין. דקאי על מחשבות והדורות רעים. שהם כמאחז"ל (זמא כט.) קשים מעבירה. שצריך יגיעה מיוחדת לקרית הנהירי עבירה. כמאמר מרן אדמו"ר בכ"א ז"ע בפרשת צו אהרן. ופירש"י אין צו אלא לשון דווח. אמר ר' שמעון כיומו צריך הכחוכ לזרז במקום שיש חסרון כ"ס. ופירש. שזה קאי על מחשבות. שיש בהם חסרון שהם מכוסים ועלמים מעין כל. שאם עבירות כפועל פעמים שנמנע האדם מלעשותם מחמת הסוככים אותו. אבל המחשבות הן נעלמות ואיש אינו יודע מהו. והיינו יכול ללמוד עם מחשבות רעות ולהתפלל עם מחשבות רעות. ולשכת עם אדם יהודי כאין איש יודע מה שלבו. וע"כ כיומו צריך הכחוכ לזרז במקום שיש חסרון כ"ס. והוה ענין בורקין בחורין ובסדקין. שקאי על המחשבות הטמונות ונעלמות שאיש אינו מרגיש חמץ שלו. וכוה"ק (ח"ג ה') איתא בזמור ענין המחשבה. מחשבה רב ר' היא רישא דכלא. ומרהיא מחשבה אתפשט ארחין ושבילין לאסטאה ארחתי כהאי עלמא ובעלמא דאתי. ומההיא מחשבה אתנגיד נפיק וזהמא ריעה"ר לאבאשא ל"י ולכלא. ומההיא מחשבה אשתכחו עברתו טמאות ודודנות ע"ז נ"ע ושיד וכו'. ובכין כך רישא דכלא כתיב אם עולה קרבנו. ע"כ היינו לפי שהעולה כאור על הרהור הלב. ומחשבות הם ראש ושורש כל הענינים הרעים. וכמו שאמר מרן אדמו"ר בכ"א ז"ע על עונו של קין. שראשית הפגם שלו ה' במחשבה. כמ"כ (בראשית ד) וישע ה' אל הכל ואל מנחתו ואל קין ואל מנחתו לא שעה. שהחחיל מקנאה שהיא דבר קל לכאורה והגיע מזה

המחשבה הנסתרים. והטעם בכל זה שצריך להרחיק כ"כ את החמץ על כל החומרות שמצינו בוה. כי יציאת מצרים ענינה שיצאו ישראל מחמת ידי כוחות הקליפה. ע"כ יש בחוג הק' הזה את עניני בדיקת חמץ וביעורו וביטולו. שישתחרר מכל הענינים שהוא שרועבד להם ומשוקע בהם שיהא כעניני דברים שאין בו צורך. וכמו שמפרש הרמב"ם (פ"ב מהל' חו"ט) את מצות השכחה המיוחדת בחמץ. וה"ל ומה היא השכחה זו האמורה בתורה שיכטל החמץ בלבו ויחשוב אותו כעפר וכו'. ושכל חמץ שברשותו הרי הוא זכר שאין בו צורך כלל. החג הק' הזה זמן היותו. תרות מן היצוה"ר והתאוות. ומן השמים מטייעים ליהודי להיחלץ מגלות מצרים וממ"ט שיע"ט שהוא משקע בהם כבחי' צ"מ. וזוהו התפקיד כתג הפסח שהוא זמן גאולת הנפש וגאולת הנשמה. ומן המוטל ליהודי להיות כבחי' חדשה ולהתנער מהמשהו חמץ שמתחמו הוא משוקע כמ"ט שערי טומאה.

ומצוה זו של בדיקת וביעור חמץ נאמרה בימים

עד כדי להרגז את אחיו. ולכן כהנהגה לחג הפסח שירי' ראוי ומוכשר להיות יהודי. בורקין בחורין ובסדקין את כל הענינים הטמונים ונעלמים. ועוד י"ל ענין בורקין בחורין ובסדקין. שקאי על מצות חובות הלבבות. שמלכד מצות עשה ולא תעשה בפועל שיש בתורה. יש עוד חלק התורה שהוא חובת הלבבות הכולל כל עניני מדות ומצוות החליות בלב. שהם היסוד לכל המצוות. כמו מצוות אמונת ה' ואהבת ה' יראת ה' ודבקות בה' ואהבת ישראל. וכמ"כ בסור מרע. מצינו כחול' (אבות פ"ד) הקנאה התאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם. ולא אמרו כזאת כשאר מצות לא תעשה. לפי שאלו הם ענינים של חובת הלבבות. שאיש אינו רואה אותם ואיש אינו יודע מהם. ויתכן שאף הוא כעצמו ג"כ אינו יודע מהו. והיינו שהציאין את האדם מן העולם. וכן גם אחז"ל כל המועט כאילו עובד ע"ז וכל המתגאה כאילו עובד ע"ז. שכל אלו הם עניני חובת הלבבות וחמורים יותר ממצוות מעשיות. והוה ענין בורקין בחורין ובסדקין. שאף אם כבר בורק את הענינים הידועים עדיין מוטל עליו לבודק בחובות הלבבות הנסתרים.

המחשבה הנסתרים. והטעם בכל זה שצריך להרחיק כ"כ את החמץ על כל החומרות שמצינו בוה. כי יציאת מצרים ענינה שיצאו ישראל מחמת ידי כוחות הקליפה. ע"כ יש בחוג הק' הזה את עניני בדיקת חמץ וביעורו וביטולו. שישתחרר מכל הענינים שהוא שרועבד להם ומשוקע בהם שיהא כעניני דברים שאין בו צורך. וכמו שמפרש הרמב"ם (פ"ב מהל' חו"ט) את מצות השכחה המיוחדת בחמץ. וה"ל ומה היא השכחה זו האמורה בתורה שיכטל החמץ בלבו ויחשוב אותו כעפר וכו'. ושכל חמץ שברשותו הרי הוא זכר שאין בו צורך כלל. החג הק' הזה זמן היותו. תרות מן היצוה"ר והתאוות. ומן השמים מטייעים ליהודי להיחלץ מגלות מצרים וממ"ט שיע"ט שהוא משקע בהם כבחי' צ"מ. וזוהו התפקיד כתג הפסח שהוא זמן גאולת הנפש וגאולת הנשמה. ומן המוטל ליהודי להיות כבחי' חדשה ולהתנער מהמשהו חמץ שמתחמו הוא משוקע כמ"ט שערי טומאה.

ומצוה זו של בדיקת וביעור חמץ נאמרה בימים

המחשבה הנסתרים. והטעם בכל זה שצריך להרחיק כ"כ את החמץ על כל החומרות שמצינו בוה. כי יציאת מצרים ענינה שיצאו ישראל מחמת ידי כוחות הקליפה. ע"כ יש בחוג הק' הזה את עניני בדיקת חמץ וביעורו וביטולו. שישתחרר מכל הענינים שהוא שרועבד להם ומשוקע בהם שיהא כעניני דברים שאין בו צורך. וכמו שמפרש הרמב"ם (פ"ב מהל' חו"ט) את מצות השכחה המיוחדת בחמץ. וה"ל ומה היא השכחה זו האמורה בתורה שיכטל החמץ בלבו ויחשוב אותו כעפר וכו'. ושכל חמץ שברשותו הרי הוא זכר שאין בו צורך כלל. החג הק' הזה זמן היותו. תרות מן היצוה"ר והתאוות. ומן השמים מטייעים ליהודי להיחלץ מגלות מצרים וממ"ט שיע"ט שהוא משקע בהם כבחי' צ"מ. וזוהו התפקיד כתג הפסח שהוא זמן גאולת הנפש וגאולת הנשמה. ומן המוטל ליהודי להיות כבחי' חדשה ולהתנער מהמשהו חמץ שמתחמו הוא משוקע כמ"ט שערי טומאה.

רצון ה' כי כך היא מדת האהבה, אם מרימה להשי"ת אין למעלה ממנו, ואם מורידה לאהבה עצמית אין למטה הימנה. וזהו בחי' חמץ ומצה, אותו הקמח ואותם המים, אך אם החמיצו ה"ו אוסר במשהו, וכשהיא במקוריותה אפשר לקיים בה מצות מצה. והיות ועבורת חג הפסח היא הפלגת האהבה, לכך אמרה תורה לא תשחט על חמץ דם זבחתי, שהם ב' הפכים. וע"כ צריך לבער אפילו משהו, כמו שאצל אהבים אמיתיים אפילו מעט טינה בלב מפריה, שא"א אהבה גמורה אלא במקום שיש דכיקות גמורה בלי שיהי' משהו המפסיק.

וזהו ענין כיטול חמץ ושריפת חמץ, שהם ב' דרכים לבער החמץ המרמז לכל עניני תאוות ותשוקות רעות, ראשית ע"י התבוננות שישים אל לבו שכל התאוות והתשוקות הרעות הם אין ואפס המוחלט והכל הבל, וזהו כיטול חמץ, ע"ד שכתב הרמב"ם הנז' שהכיטול הוא שישים בלבו שהוא דבר שאין בו צורך כלל. ועוד דרך בשעה שיצרו בווער בו כאש, או לא עוזר שום שכליות, רק לעורר אש קודש כמ"ד הלא כה דברי כאש, והבלא מפיק הבלא, וכל דבר שתשמישו באש מלבנו כאש, וזהו שריפת חמץ. ומשמעות דברי הרמב"ם שכתב ומה היא השכתה זו האמורה בתורה שיכטלו בלבו ויחשוב אותו כעפר וכו' ושכל חמץ שברשותו ה"ה כעפר וכדבר שאין בו צורך כלל, שלכאורה צריך להבין מהו הפי' שיתשוב שהחמץ הוא דבר שאין בו צורך וכעפר, הרי עד עכשיו הי' להוט אחריו וגם אחרי הפסח הרי שוב יהי' חשוב אצלו. אלא כאמור דענין שאור וחמץ מרמזים על עניני תאות אכילה ותאות עניני הלחם אשר הוא אוכל כפי' חז"ל ע"ז. ואיתא בספ"ה"ק שכבי' ענינים אלו מחויב יהודי לקדש עצמו כמותו, וכאשר עוסק בדברים שהגוף נהנה מהם, צריך שיחשוב שאם לא הי' מצוה ורצון הבורא יח' לעשות זאת לא הי' עושה זאת כלל, ואז כבר נחשב למקיים מצות ה'. ולפי' בזמן שאין רצונו ית"ש שיאכל את זה כמו בז' ימי הפסח שאסרה תורה אכילת חמץ, אז כל קיומו של החמץ לא חשוב בעיניו לכולם וכעפר בעלמא. וזהו עיקר מצות השכתת החמץ, שבזמן שאין רצון ה' שיאכל יהי' בעיניו כעפר.

אלו שקודם חג הפסח שהם ימי תשובה המיועדים לצאת מחמת ידי שלטון הרע ולהכנס בשערי הקדושה, כמש"כ בספ"ה"ק מאור ושמש (עניני שבת הגדול) על מאה"כ בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבות, שבחמלת ה' על עמו בראותו שהם משוקעים במצרים כמ"ט שערי טומאה ועומדים להשתקע ח"ו בשער הנו"ן שאז לא היתה להם תקומה לעולם, וכדי להוציאם משם ולהכניסם לנו"ן שערי קדושה הוריד הקב"ה לעולם את האור של נו"ן שערי קדושה שהם חמישים שערי תשובה. וזהו ענין לקיחת השנה בעשור לחדש, ש"ה ר"ת שערי התשובה, שבחמשה ימים אלו נכנסו ישראל בכל יום ל"י שערי תשובה, עד ליל התקדש חג שבו מתגלה האור הגדול ונכנסים אל י' השערים העליונים, שבוה נכנס יהודי בשלימות אל הקדושה. ונמצא שההארות והגילויים של יצי"מ מתחילים כבר מעשור לחדש, שבחמשה ימים אלו יוצא יהודי ממ"ט שערי טומאה ונכנס לשערי קדושה, וע"כ יש בימים אלו את מצות ביעור חמץ המורה על תשובה, שיש תשובה על חטאים שבפועל ויש תשובה של עקירת כח הרע מקרבו בבחי' בודקין בחורין ובסדקין. והנה מרן הר"ן מלכותי' ז"ע אמר, מי יכול להגיע לתשובה כהלכתה, אך הרי מחויבים לשוב כתשובה, אלא הדרך כמאחז"ל לגבי חמץ בודק בחורין ובסדקין עד מקום שידו מגעת, וכיאר הדברים, שאם יהודי בודק עד מקום שידו מגעת הרי עשה חובתו, אבל אם גם זאת לא עשה וכלל לא בדק לא יצא ירי חובת מצות בדיקה. וזה תפקיד הימים האלו כהכנה לקראת חג הק' לבדוק עד מקום שידו מגעת ככל החורין והסדקין.

ה.

ועוד י"ל בטעם שביעור חמץ הוא השער להכנס אל הקודש פנימה בעבורת היום, דהנה חמץ מורה על עניני תאוות, וע"פ הכלל המוכא בספ"ה"ק כי זה שלקוי באהבת עצמו אינו יכול לאהוב השי"ת, וכ"ש מי שהשקיע מדת האהבה שלו באהבת אסורות נגד

נתיבות שלום (שבועות):

שתי הלחם

א.

בלב לבטלו, כמש"כ הרמב"ם (פ"ב מהל' חמץ ומצה) ומה היא השכתה זו האמורה בתורה שיכטלו בלבו וגו' וכדבר שאין בו צורך כלל, והיינו משום שענין חמץ מרמז כראיתא בספ"ה"ק על כח הרע שבאדם שצריך לבטלו לגמרי, א"כ למה כיום הקדוש של שבועות וקבלת התורה, כל עיצומו של חג והמדרגה הגבוהה ביותר שבו שמקריבים בו מנחה חדשה של שתי הלחם מן החמץ דוקא. כן צריך ביאר מד"כ והקרבתם מנחה חדשה, שמשמע מזה שעצם המנחה יש לה תואר מנחה חדשה, והלא כל התירושה בה שהיא באה מתבואה חדשה, א"כ צריך היה להכתב מנחה מתבואה חדשה ולא שהמנחה עצמה חדשה. עוד צ"ב למה הוזכר ענין המנחה חדשה גם בסיפא

עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום והקרבתם מנחה חדשה לה'. ממושבותיכם תביאו לחם תנופה שתיים שני עשרונים סלח תהיינה חמץ תאפינה בכורים לה' (ויקרא כג). הנה ממשמעות הכתובים נראה שעיקרו ועיצומו של חג השבועות הוא הקרבת שתי הלחם, וכן נקרא החג יום הבכורים ע"ש הקרבת שתי הלחם, וכדכתיב בפר' פנחס וכיום הבכורים בהקריבכם מנחה חדשה לה' והקרבתם וגו' (רש"י שם), והיינו שזה עיקר החג. ויש לבאר הענין. עוד יש להבין כזה, מדוע שתי הלחם באים מן החמץ, ואילו בפסח צווי תורה"ק להשכית את החמץ ושיקבע

דצור של ספירת העומר, כרכיב וספרתם לם ממוחזת השבת וגו' ער ממוחזת השבת הספיר חמישים יום והקרבנם מנחה חרשה לה', והלא הצויר נאמר אח"כ שנית בעינו של חג השבועות.

הבבאיר דהנה אחז"ל (מכילתא בשלח) לא ניתנה חורה אלא לאוכלי המן, ולכאורה זה סותר למ"ד באבות (פ"ו) כן רוכה של חורה פח במלת חאל ומים במשורה חשה ועל הארץ תישן וכי, וכן אמרו (ברכות סג.) אין דברי חורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עלי'. אי"כ מהו זה שאמרו לא ניתנה חורה אלא לאוכלי המן, הרי באכילת המן טעמו את כל התענוגים. אלא הכונה ע"ד מש"כ כפיר הארץ (פרי בעולות) עה"פ חזאו חזר ויאמרו מי יאכילנו בשב, דקשה שהרי יכלו להרגיש כמן כל מה שרצו כולל טעם כשר ולמה הי' חסר להם כשר, ומכאן שהמן הי' מאכל רחמי שהוא לחם אכירים. האכילתו לא הייתה מעוררת חאור, ונטלו מהם או כל התאוות. והם החאו חזיה שהחאו שיהיו להם תאוות, לכן ביקשו מי יאכילנו כשר המעורר תאוות. וה פ"י לא ניתנה חורה אלא לאוכלי המן, לאלו שהם בבחי' זו של אוכלי המן, שאכילתם נקי' מחאוות.

זה ענין קרבן שתי הלחם הקרב כחג מן חורנהו. שתי הלחם רמו לבי' הענינים שנקראו להם, לחם כפשוטו, ולחם כדרשת חז"ל עה"פ כי אם הלחם אשר הוא אוכל (ב"ר פ"ו), עיקר נסיונת חמים של איש יהודי הם כבי' ענינים אלו, וחז"ל העבדה כחג הק' הזה שיקריב ויעלה את עניני שתי הלחם האלו להשי"ת, שכאשר יהודי מתקדש בהם יכול הוא להגיע לקבלת החורה. וכמש"כ ב"סוה"ע"י, שבעת שנפדר השל"ה הק' מרכו המהש"ל לפני חתונתו, אמר לו שיהי' יהודי כבי' ענינים אלו ויתקדש בהם, ואז יהל עליו אור בכל עניניו.

ב.

הנה ענין הקרבה והתקדשות שייך בבי' אופנים. (א) עיי' הפרשה, שפורש לגמרי מכל הענינים. (ב) דרך גבורה יותר להעלות אותם עצמם כבחי' קרבן אשרה רח' יחוח להי', וכבחי' כי ממנו נחך לעבוד את ה', ובענין שמצינו בקרבן דוחנים אוכלים ובעלים

מחפריים, שו המדרגה הגבוהה ביותר שמכנים את התאוות אל הקדושה. ואמנם כעם שישראל יצאו ממצרים והיו משוקעים במ"ט שצרי טומאה, לא היה שייך אצלם המדרגה השניה, ולא היו יכולים להתקרב ולהתקדש אלא עיי' כחי' הפרשה, וזה ענין כיעור המן לפיכך לגמרי מעניני הערה"ז דבר שאין בו צורך. אולם אחרי כל ההכנה של ימי הספירה, יכולים כבר כיום הקדוש של שבועות וקבלת החורה להגיע לדרגה עליונה של מנחה חרשה לה', מנחה מחודשת שער עמה לא היו שייכים לה, דהיינו שהענינים המרומזים בשתי הלחם הם עצמם יעלו קרבן לה'. וזו המדרגה הגבוהה ביותר שנחאוהו הקב"ה לריות לו יורה בתחונתו. ודרגה זו היא עיקר עיצומו של החג שעל שמו נקרא החג יום הכוכבים.

ובזה מבואר מה שהזכיר הכי הקרבת שתי הלחם בענינא דספירת העומר, כי אמנם עיי' ההכנה של חמישים יום כספירת העומר יכולים להגיע לדרגה הזאת של מנחה חרשה לה', מנחה שער עמה לא הייתה שייכת, ונחודשה רק עכשיו, להעלות את עניני הערה"ז אלו להשי"ת עיי' ההכנה של ימי הספירה. ומדובר לפ"ז מה שנקראו שתי הלחם כשם מנחה חרשה, והעומד אפי"פ שג"כ בא מחובות חרשה ומתיר אותה בכי"ז לא נקרא מנחה חרשה, כי כאמור הפ"י מנחה חרשה הוא שהמנחה חרשה במהותה להעלות את כל עניני הערה"ז להי', שזה לא הי' שייך בעת הקרבת העומר, אלא רק אחרי ההכנה של ספירת העומר חמשים יום או הקרבנם מנחה חרשה לה'. וזה פ"י מה שאחז"ל (פסחים סח.) הכל מודים בעצות דבעינן נמי להם, היינו דבעצת הכל מודים שצריך להעלות אף את עניני להם להשי"ת, שזה עיצומו של החג.

הנה בחינה זו יש ג"כ בש"ק, וכמ"ד במומיות במצות שבת א' יחליץ וכי' במשנה לחם וקודש רבה כרוב מטעמים ורוח נדיבה יזכו לרב טוב כל המתענינים בה. במשנה לחם שתי הלחם ב' הענינים שנקראו להם, וקודש רבה שצריכים להיות בקדושה גדולה, וכמאמר מן הק' מקוברין וי"ע בפרט קודש היא להם שבת המלכה, בש"ק אף עניני להם היינו עניני היתר והנאות עה"פ הם קודש, ובכל ימות השבוע קשה ליהודי להגיע לזה שעניני העה"ז יהיו בקדושה, אבל בש"ק קודש היא להם שבת

המלכה, וזה שאחז"ל כרכו כמן, שיש מקשים הרי המן הי' רק ארבעים שנה ואילו ברכת הי' היא נצחית, אלא הפ"י בדכו כמן, דכמו שהמן לא עורר תאוות כך יש בחי' זו במאכלי שבת שאם יהודי אוכל אותם לכבוד שבת שורה בהם קדושה, וזה הענין דבש"ק כחי' להתעורר בתענוגים, אף דבשאר ימות השבוע כל התענוגים אסורים, וכל עניני הנאות הם בבחי' נגון כמענוגים שהם יהיו בקדושה רבה בקדושה גדולה, וזהו ברוב מטעמים ורוח נדיבה, שכל האמצעים הם ברוח נדיבה, ורוח של קדושה, וזהו שאחז"ל (שבת פו.) וכולי עלמא נשבת ניתנה חורה לישראל, היינו שקבלת החורה היא בבחי' זו של קודש היא להם שבת המלכה, שמעלים לקדושה גם הענינים הגשמיים, שזו הבחי' של שבועות ושל שבת.

עוד י"ל בענין שתי הלחם, הנה בעבודת ימי הספירה יש ב' ענינים, כסור מרע לטהרו מקליפותיו ומטומאותיו, ובעשה טוב ואשרו ואתקדש בקדושה של מעלה. וזה ענין שתי הלחם של חג השבועות דהיינו כנגד ב' ענינים אלו, רחג השבועות כולל את כל עבודת ימי הספירה, כמיהו כפסק וספרתם להם וגו' עד מחרות השבת השבועית חספיו חמישים יום, דהיינו שיום החמשים כולל את כל העבודה של החמישים יום הן כסור מרע והן בעשה טוב, ומה"ט הוא נקרא חג השבועות, ולכאורה כמה קשור החג לשבועות שקדמו לו, רחג המצות הלא נקרא עיי"ש מצות מצה שיש בה גופו, רחג הסוכות עיי"ש מצות סוכה שכן, אבל מה שייכות יש לחג השבועות עם השבועות שקדמו לו, אלא מפני שהחג נכנה ונמשך מכל ימי הספירה ובו נכללת כל העבודה של החמישים יום, והוא חג השבועות, שבו נכללים כל

ג.

השבעה שבועות, ולפ"ז יש לכאן ענין שתי הלחם, שהם כללות ההכנה לקבלת החורה כסור מרע ועשה טוב, לטהרו מקליפותיו ומטומאותיו, ואשרו ואתקדש בקדושה של מעלה.

ובחזרת אבות איתא, שתי הלחם רמו לכ' מדות אהבה ויראה, דהיינו שלקבלת החורה צריך שיהיו ב' המדות כאחד חזילו דרמיזו, והוא דמעניני שקבלת החורה הייתה כמות אהבה, כרכי צאינה וראינה כנות ציין כמלך שלמה כעטרה שעטרה לו אמו כיום חתונתו, ואחז"ל (תענית כו.) כיום חתונתו זה מן חורה, ומאיין איתא שהחורה ניתנה באימה וביראה ברתת ובריע (ברכות כב.) נמצא שבקבלת החורה היו ב' המדות כאחד, מרת אהבה ומדת היראה, כי אמנם תכלית השלמות היא בתרומתו חזרא, וזה פ"י מאחז"ל אנכי ולא יהי לך בדיבור אחד נאמרו, אנכי הוא מצות עשה מרת אהבה, ולא יהי לך הוא מצות לא תעשה דשייכא למדת היראה, ובדיבור אחד נאמרו, היינו שבקבלת החורה היו ב' המדות אהבה ויראה כאחד, ועיי' שנייהם כאחד היתה קבלת החורה.

ואומנם ז"ל דכרי"ע בשבת ניתנה חורה לישראל, כי גם בש"ק יש בחי' זו של אהבה ויראה כאחד, כמ"ד בינו ובין בני ישראל אות היא לעולם, וכמאחז"ל ננסת ישראל יהי בן זוגך, היינו שש"ק היא בחי' אהבה, ובתק"ו איתא בראשית ארזית ירי"א שב"ת, דהיינו שיש בש"ק את ב' המדות כאחד, וכמאחז"ל שמור הכור כביבר אחד נאמרו, זכור הוא אהבה ושמור הוא יראה, כי שלמות העבדות היא עיי' ב' המדות כאחד, וכמאמר מן ב"סוה"ע"י וי"ע שיש בחי' יראה מתמם אהבה, שאהב כ"כ להשי"ת עד שתמיד הוא מחייב פן חילפם חיי' האהבה, אשר שדש היראה הוא היא האהבה, שמתוך האהבה הוא שריו כפחד תמיד שלא יהי' פגם באהבה, וזהו בחי' שבת, וזהו בחי' קבלת החורה, כי המדות כאחד, שהם שלמות העבודות.

